

**Beleidsplan
Integrale schuldhulpverlening
2012 -2016
gemeente Dalfsen**

Managementsamenvatting

Directe aanleiding voor deze nota is de invoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening per 1 juli 2012.

Gemeenten worden geacht door middel van integrale schuldhulpverlening deze problematiek te bestrijden. Het gaat hier niet om alleen het wegnemen van de financiële problemen, maar ook de oorzaken daarvan.

Met deze wet schept het Rijk voorwaarden waaraan de gemeentelijke schuldhulpverlening moet voldoen, zoals het realiseren van brede toegankelijkheid en beperken van wacht en doorlooptijden.

De gemeente moet als gevolg hiervan een beleidskader vaststellen. Dalfsen hanteert hierbij de volgende uitgangspunten:

1. Schuldhulpverlening is laagdrempelig en toegankelijk voor alle inwoners in een problematische schuldsituatie.
2. De cliënt vervult een actieve rol. Hij verbindt zich vooraf aan de te behalen doelen en is hier zelf verantwoordelijk voor.
3. Schuldhulpverlening heeft een integraal karakter, dit betekent samenwerking met andere partijen, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid, om te komen tot een duurzame oplossing. Deze beleidsperiode wordt benut om met de ketenpartners te komen tot een pro-actieve benadering van de (toekomstige) cliënt.

Daarnaast zet de gemeente extra in op preventieve maatregelen, de toeleiding naar de schuldhulpverlening en nazorg trajecten om (weer) problematische schuldsituaties te voorkomen. De gemeente voert hierbij de regie over de samenwerking van de ketenpartners die voorzien in de totaalaanpak. Hiervoor wordt structureel een budget gevraagd van € 25.000 aan de gemeenteraad.

Maatschappelijke effecten

Een goed preventief en curatief schuldhulpverleningsbeleid levert een belangrijke bijdrage aan de bestrijding van armoede en de bevordering van participatie en zelfredzaamheid en levert, naast een positief effect in het leven van betrokkene zelf, ook positief maatschappelijke effecten op.

Deze effecten zijn vooralsnog niet financieel te onderbouwen. Landelijk worden er initiatieven genomen voor het ontwikkelen van een model voor berekening van maatschappelijke kosten.

Met een actief, preventief en integraal schuldhulpverleningsbeleid levert de gemeente Dalfsen een bijdrage aan de maatschappelijke participatie van haar inwoners die anders zouden worden uitgesloten.

1. Inleiding.

Het aantal mensen dat niet op eigen kracht haar financiële problemen kan oplossen blijft groeien. Eén ingrijpende gebeurtenis kan mensen naar het bestaansminimum duwen. Denk aan echtscheiding, overlijden, verlies van een baan, te hoge woonlasten door bijvoorbeeld het niet kunnen verkopen van de woning, etc. Mensen kunnen hierdoor in een problematische schuldsituatie komen.

Landelijk is er sprake van een forse toename van het aantal aanvragen om schuldhulpverlening. In Dalfsen is het aantal intakes voor schuldhulpverlening in 2011 met 19% toegenomen t.o.v. 2010. Schuldenproblematiek verschuift hiermee in toenemende mate van een individueel probleem in de richting van een maatschappelijk probleem.

Er is sprake van een structurele groep inwoners die permanente zorg en ondersteuning nodig hebben.

Het kabinet heeft de Tweede Kamer meerdere malen op de hoogte gesteld van zijn voornemens en ideeën om de effectiviteit van gemeentelijke schuldhulpverlening te verbeteren. Uitgegaan wordt hierbij van een minnelijk en een wettelijk traject. Het wettelijk traject is de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP). Vastgesteld is verder dat de effectiviteit van de gemeentelijke schuldhulpverlening, het minnelijk traject, beperkt is.

De wettelijke inbedding van de zorgplicht vindt het Rijk hierbij een goed instrument om genoemde problemen op te lossen.

Het voorkomen en wegnemen van drempels die de participatie van burgers belemmeren is een belangrijk uitgangspunt van het overheidsbeleid. De regering vindt het sociaal niet aanvaardbaar en economisch niet verantwoord wanneer mensen buiten de samenleving staan. Gemeenten worden gestimuleerd om te investeren in maatregelen die de maatschappelijke participatie van burgers vergroot. Arbeidsparticipatie staat hierbij voorop. Een problematische schuld¹ is hiervoor een belemmerende factor. Mensen met schulden leven van dag tot dag, waardoor de capaciteit om andere problemen aan te pakken zeer beperkt is.

Problematische schulden moeten zoveel mogelijk worden voorkomen dan wel worden opgelost. Hiervoor is de wet gemeentelijke schuldhulpverlening in het leven geroepen.

De wet gemeentelijke schuldhulpverlening is inmiddels door de Eerste kamer aangenomen en treedt per 1 juli 2012 in werking.

De gemeente krijgt in deze wet expliciet de taak om regie te voeren en integraal beleid te ontwikkelen. Dit betekent dat niet alleen wordt gewerkt aan het oplossen of hanteerbaar maken van de schulden. Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan de andere problemen waar de persoon mee te maken heeft voor zover die mede oorzaak zijn van het ontstaan van problematische schulden. Andere beleidsterreinen moeten hierbij worden betrokken, zoals zorg, re-integratie, armoedebeleid etc.

In deze beleidsnotitie wordt dit verder uitgewerkt.

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op het wettelijk kader. Tevens schetsen we hier de huidige situatie in Dalfsen.

In hoofdstuk 3 wordt de gemeentelijke visie en uitgangspunten op schuldhulpverlening geformuleerd. In hoofdstuk 4 wordt dit vertaald naar het proces voor de uitvoeringspraktijk. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de kwaliteit en hoe Dalfsen dit vorm gaat geven. Het financiële kader komt tot slot in hoofdstuk 6 aan de orde.

¹ Volgens de gedragscode schuldregeling NVVK is sprake van een problematische schuld indien aan Iek van de volgende criteria wordt voldaan:

1. De som van de geëiste maandelijkse betalingen is hoger dan de volgens Recofarekenmethode gecalculerde aflossingscapaciteit en/of er is een bedreigende schuld (betalingsachterstand van minimaal 2 maanden) in een of meer van de categorieën huur, hypotheek, energie, ziektekosten- WA- of inboedelverzekering en
2. Er is geen bereidheid van schuldeisers een betalingsregeling te treffen en
3. Er is geen mogelijkheid van herfinanciering van de schulden en
4. Er is geen vermogen aanwezig dat geliquideerd kan worden.

2. wettelijk kader

Op het gebied van schuldhulpverlening spelen twee wetten. De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) en het wetsvoorstel “breed moratorium”.

De wet gemeentelijke schuldhulpverlening treedt in werking op 1 juli 2012. Het “ breed moratorium” treed pas in werking op het moment dat het wetsvoorstel kostenverhoging griffierechten is aangenomen.

De wet stelt dat de gemeente de schuldhulpverlening integraal organiseert. Hiermee wordt een bodem in de gemeentelijke schuldhulpverlening gelegd.

Het gaat dan om:

- het realiseren van brede toegankelijkheid,
- het beperken van de wacht en doorlooptijden,
- het specifiek aandacht geven aan gezinnen met inwonende minderjarige kinderen,
- het realiseren van integrale schuldhulpverlening
- het geven van de regie aan de gemeente en
- het op de politieke agenda zetten van de gemeentelijke schuldhulpverlening.

In het wetsvoorstel is de plicht opgenomen voor gemeenteraden om in een beleidsplan schuldhulpverlening te voorzien en dit plan periodiek te herijken. Het is aan de gemeenteraad om vorm en inhoud van de dienstverlening te bepalen en een integraal beleidsplan voor schuldhulpverlening op te stellen. In dit beleidsplan worden de beleidsacties, gericht op vormgeving van integrale schuldhulpverlening, opgenomen voor de komende 4 jaar

In het beleidsplan geeft de gemeente verder invulling aan op preventie gerichte activiteiten en nazorg om nieuwe schulden te voorkomen. Bovendien moeten er beleidsregels worden opgesteld die regelen onder welke omstandigheden de toegang tot de hulpverlening kan worden onttrokken.

In de wet zijn bovendien termijnen opgenomen over behandeling van aanvragen schuldhulpverlening.

Zo mag:

- de wachttijd tussen aanvraag en eerste (intake) gesprek niet meer bedragen dan 4 weken.
- In geval van bedreigende schulden de wachttijd niet meer zijn dan 3 werkdagen

Bovendien moet de gemeente de aanvrager informeren over de verwachte doorlooptijd (de tijd tot duidelijk is of een regeling kan worden getroffen).

Naast het wetsvoorstel gemeentelijke schuldhulpverlening speelt nog de totstandkoming van een “breed moratorium”.

Het moratorium houdt in dat de schuldsituatie “bevroren kan worden. Het college verzoekt hierbij de rechtbank een afkoelingsperiode af te kondigen. In deze periode kan de schuldeiser zijn bevoegdheid tot verhaal op de goederen van de schuldenaar niet uitoefenen gedurende een periode van maximaal 6 maand. Deze afkoelingsperiode is alleen mogelijk als deze noodzakelijk is voor de schuldhulpverlening en er is voldaan aan de voorwaarden zoals opgenomen in een algemene maatregel van bestuur (Amvb). Deze Amvb wordt nog verder uitgewerkt.

2.1 Integrale schuldhulpverlening in Dalfsen in de huidige situatie.

In de huidige praktijk wordt integrale schuldhulpverlening opgesplitst in een drietal met elkaar samenhangende onderdelen van hulpverlening.

- materiële schuldhulpverlening;
- immateriële schuldhulpverlening;
- preventie

De uitvoering van de verschillende onderdelen van hulpverlening wordt uitgevoerd door verschillende organisaties onder verantwoordelijkheid van de gemeente.

Materiële schuldhulpverlening.

Over materiële schuldhulpverlening wordt gesproken als er sprake is van een financiële hulpvraag. Het kan hierbij gaan om het treffen van schuldenregeling, het beheren van budgetten, het afgeven van een verklaring op grond van de faillissementswet (WSNP verklaring) etc.

De gemeente Dalfsen opdracht gegeven aan de GKB te Assen deze dienstverlening in de gemeente Dalfsen te verzorgen. Voor (ex)-ondernemers is deze opdracht gegeven aan het bureau Zuidweg & partners.

Aanmelden bij de GKB kan door de inwoner zelf worden gedaan. Andere partijen die bemoeienis hebben met de inwoner, zoals bijvoorbeeld het Algemeen maatschappelijk werk, afdeling Sociale Zaken, Humanitas thuisadministratie, kunnen cliënt ook doorverwijzen naar de GKB.

De GKB brengt in kaart wat er nodig is om de situatie in eerste instantie stabiel te krijgen en op termijn op te lossen. Dit leidt tot een plan van aanpak waarin de afspraken om te komen tot een oplossing van de schuldenproblematiek tussen de inwoner en de GKB worden vastgelegd.

In 2011 hebben zich 84 mensen gemeld op het spreekuur van de GKB in Dalfsen. In 44 gevallen heeft dit geleid tot een actie van de GKB.

Hoewel het aantal aanmeldingen per jaar fluctueert is er sprake van een groei, conform de landelijke tendens.

Immateriële schuldhulpverlening.

Naast de schuldenproblematiek kunnen er andere problemen spelen bij de inwoner die een oplossing voor de schuldenproblematiek in de weg staan.

In dit kader wordt dan gesproken van immateriële schuldhulpverlening. De uitvoering van deze dienstverlening ligt in Dalfsen bij het Algemeen maatschappelijk werk (AMW) van Carinova en als er sprake is van AWBZ-indicaties bij begeleidingsorganisaties zoals bijvoorbeeld het RIBW. Het AMW begeleidt inwoners bij psychosociale problematiek, motivatie, gedragsverandering en ondersteuning. De integrale benadering is vastgelegd in samenwerkingsovereenkomsten. In deze overeenkomsten is ook de gemeente partij en wel in de rol van beleidsverantwoordelijke, regisseur en financier. Dit laatste via het subsidie aan Carinova voor het AMW.

Preventie

Een belangrijk doel voor integrale schuldhulpverlening is het voorkomen dat inwoners problematische schulden krijgen. Nazorg, het voorkomen dat inwoners opnieuw (dus na een schuldhulpverleningstraject) problematische schulden krijgen. In de huidige situatie hoeven gemeenten geen preventie of nazorg activiteiten te ontwikkelen en of aan te bieden.

Dalfsen kent als preventieactiviteit het project "thuisadministratie" verzorgd door Humanitas. Doelstelling van dit project is deelnemers via vrijwilligers te ondersteunen bij het op orde brengen en houden van hun financiële administratie en hen op die manier zoveel mogelijk buiten de schuldhulpverlening te houden. Cliënt wordt maximaal 1 jaar begeleid, waarna hij geacht wordt zelf zijn administratie te kunnen verzorgen.

Dit project wordt geheel verzorgd door Humanitas. De kosten van dit project worden op gelijke basis gedeeld door woonstichting de Vechthorst en de gemeente. Per 1 maart ontvingen ongeveer 25 mensen begeleiding voor het op orde brengen en houden van hun financiële administratie.

Per 1 april 2012 is gestart met het pilotproject " voortraject schuldhulpverlening" Doel van dit project is te voorkomen dat schuldhulpverleningstrajecten worden opgestart die niets opleveren. Mensen worden geholpen met het volledig maken van het schuldendossier, het aanvragen van gelden waar nog geen beroep op wordt gedaan, en het verlagen van de uitgaven, bovendien wordt de budgettering al gestart. . Het dossier wordt compleet gemaakt voordat het naar de GKB gaat. Hiermee wordt onder meer de uitval van opgestarte schuldhulpverleningstrajecten beperkt. Humanitas voert ook dit voor Dalfsen uit. Inwoners kunnen zich alleen via dit project voor schuldhulpverlening melden; er is geen rechtstreekse melding meer bij de GKB mogelijk. De kosten van deze pilot komen geheel voor rekening van de gemeente.

De gemeente Dalfsen kent verder geen specifieke nazorg activiteiten, alhoewel het project thuisadministratie ook als nazorg product kan worden ingezet.

2.2 Knelpunten die Dalfsen ervaart in de huidige uitvoering

In de huidige werkwijze kunnen de volgende knelpunten worden benoemd.

- Er is in beperkte mate sprake van nazorg. Een aantal cliënten heeft deze begeleiding nodig om niet opnieuw in een schuldsituatie terecht te komen. Steeds meer (voormalige) cliënten blijken op de langere termijn moeite te hebben hun financiën op orde (geen schulden maken) te houden.
- Ervaringen met het project thuisadministratie leert dat ook een deel van de cliënten permanente begeleiding nodig heeft om niet terug te vallen in schuldsituaties.
- Het preventie aanbod is beperkt. Zo ontbreekt op gemeentelijk niveau goede voorlichting op het voorkomen van schulden. Ook de proactieve rol van de gemeente in het kader van de vroegsignalering van schulden bij schuldeisers is beperkt.
- Er is sprake van hoge uitval. 40% van de trajecten wordt vroegtijdig beëindigd om allerlei redenen. Overigens is dit ook een landelijke tendens.
- Financiële sturing is problematisch. Er is geen grip op het aantal aanmeldingen.

3. Visie en uitgangspunten op schuldhulpverlening

Met de komst van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening staat de gemeente grofweg voor 3 vragen. De gemeente moet bepalen wat ze wil bereiken, vervolgens moet worden vastgesteld wie verantwoordelijk is voor welk deel van het beleid. Tot slot bepaald de gemeente hoe ze het beleid wil financieren.

Beantwoording van deze vragen doen wij vanuit de volgende visie:

Schuldhulpverlening staat open voor alle inwoners² van de gemeente Dalfsen. De verantwoordelijkheid voor het slagen van de schuldhulpverlening liggen bij de cliënt en de schuldeiser(s). In de aanpak staat de problematiek centraal. Om financiële problemen met succes en duurzaam te bestrijden worden de achterliggende problemen eveneens aangepakt (integrale aanpak). De gemeente voert hierbij de regie over de samenwerking van meerdere instanties die samen voorzien in een totaal pakket op maat.

Met deze visie stellen wij elke inwoner in staat zo optimaal mogelijk een duurzaam sociaal bestaan op te bouwen. Het verkrijgen of behouden van werk en het voorkomen van een sociaal isolement zijn hierbij belangrijke graadmeters.

Bovenstaande visie wordt inhoud gegeven door de begrippen: integrale aanpak, maatwerk, vraaggerichte dienstverlening en een beschrijving van de doelgroep. Wat hieronder wordt verstaan wordt hieronder verder uitgewerkt.

3.1 Integrale aanpak.

Een integrale benadering houdt in dat er bij de schuldhulpverlening niet alleen oog is voor de financiële problemen van de cliënt. De omstandigheden die van invloed zijn op de financiële problemen worden hierbij ook betrokken. Duurzame oplossingen vraagt om inzicht in de oorzaak van de problematiek. Zo nodig kan andere hulpverlening worden ingezet. De ketenpartners van de schuldhulpverlening binnen de zorgstructuren van de gemeente werken hierbij samen. Partners hebben elkaar nodig om een hulpverleningsplan te laten slagen. Ook de inzet van vrijwilligers kan hierbij waardevol zijn. Opzet is dat het schuldhulpverleningstraject duurzame gevolgen heeft met als einddoel een duurzaam schuldenvrij bestaan.

Het vergroten van de zelfredzaamheid van de cliënt en participatie in de samenleving staat bij de schuldhulpverlening immers centraal.

Een schuldhulpverleningstraject wordt dan ook aangeboden aan die inwoners van de gemeente Dalfsen die problematische schulden hebben of die voorzien op termijn problematische schulden te krijgen. Zijn de schulden (nog) niet problematisch dan worden preventieve maatregelen getroffen. Doelstelling hierbij is dat problematische schulden voorkomen worden.

3.2 Maatwerk en vraaggerichte dienstverlening.

Uitgangspunt bij het aanbieden van welke vorm van dienstverlening dan ook is dat die dienstverlening gericht is op het vergrootten van de zelfredzaamheid.

Welke vorm van hulp ingezet wordt en welke partners daarbij betrokken worden, is afhankelijk van de situatie van de cliënt en welke problemen aan de situatie ten grondslag³ liggen.

Soms is een adviesgesprek of de inzet van de thuisadministratie van Humanitas voldoende om de schulden beheersbaar te houden.

Wanneer er echter sprake is van een crisis wordt direct hulp ingezet.

² Met inwoners wordt bedoeld natuurlijke personen

³ Vier oorzaken van een problematische schuld worden onderscheiden;

1. Overlevingsschulden; te weinig inkomsten t.o.v. de vaste lasten
2. Overbestedingschulden; in beginsel genoeg geld, maar teveel kredieten afgesloten'
3. Aanpassingsschulden; gevolg van aanzienlijke veranderingen aan de uitgaven of inkomstenkant
4. Compensatieschulden; ontstaan door psychologische problemen

Op basis van de persoonlijke en gezinssituatie wordt een passende vorm van hulp- en dienstverlening gezocht. Afstemming met partners binnen de zorgstructuren van de gemeente is hierbij noodzakelijk. Het netwerk van de burger wordt hierbij zoveel mogelijk betrokken en ingezet.

De eindverantwoordelijkheid voor het slagen van een traject blijft bij de cliënt. De slagingskans hangt grotendeels af van zijn inzet. De cliënt is zelf verantwoordelijk voor het indienen van een aanvraag of verleent alle medewerking aan zijn hulpverlener om samen een aanvraag in te dienen. Hij geeft hierbij volledig inzicht in zijn financiële gegevens en gaat geen nieuwe financiële verplichtingen aan. Hij dient zich dan ook maximaal in te zetten voor het slagen van een traject. De cliënt moet zich daarbij houden aan de voorwaarden die zijn vastgesteld in het door de cliënt te ondertekend trajectplan.

De gemeente verwacht van de cliënt wordt een actieve rol en houding. De cliënt committeert zich vooraf aan de te behalen doelen en de na te leven voorwaarden en is hier zelf verantwoordelijk voor.

3.3 Doelgroep en toelatingsbeleid.

De doelgroep is in principe elke burger met problematische privéschulden.

Dalfsen hanteert geen maximale inkomensgrenzen voor de toegang tot de schuldhelpverlening.

De cliënt en zijn probleem zijn het uitgangspunt, waarbij de eigen verantwoordelijkheid van de cliënt centraal staat. Inzet van schuldhelpverlening is om de kracht van mensen te versterken.

Zelfredzaamheid, in dit geval zelfstandig een gezonde financiële huishouding te voeren is het doel. Om de hulpverlening effectief te laten zijn is het van belang om de gebruikers van de hulp duidelijk te maken dat de hulp vrijwillig is, maar niet vrijblijvend.

Het college kan op basis van artikel 3 van de Wgs een persoon die al eerder gebruik heeft gemaakt van de schuldhelpverlening weigeren. Dit is ook mogelijk wanneer een persoon veroordeeld is voor fraude of daarvoor een bestuurlijke sanctie opgelegd heeft gekregen.

In de hiervoor genoemde gevallen wordt altijd kritisch gekeken waarom iemand opnieuw in de schulden is gekomen. Tot het maatwerktraject kan dan behoren dat iemand beschermingsbewind krijgt aangeboden of dat cliënt geadviseerd wordt een onder bewindstelling⁴ aan te vragen.

Schuldhelpverlening wordt in Dalfsen aangeboden aan iedere volwassen inwoner.

Personen die zich voor de tweede keer melden voor een nieuw schuldhelpverleningstraject zijn verplicht deel te nemen aan een budgettraining. Personen die zich voor de derde keer of vaker melden worden verplicht een onder bewindstelling aan te vragen willen zij gebruik kunnen maken van een schuldhelpverleningstraject. De kosten voor een beschermingsbewind of een onder bewindstelling komen hierbij in principe voor de cliënt.

Zelfstandig ondernemers kunnen een beroep doen op het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz). Is het bedrijf niet levensvatbaar dan komt de ondernemer niet in aanmerking voor een Bbz-krediet. Het is dan ook niet zinvol schuldhelp aan te bieden. Wel stelt de gemeente Dalfsen schuldhelpverlening open voor natuurlijke personen die schulden hebben in verband met de liquidatie van een onderneming. Voorwaarde hierbij is wel dat de activiteiten van de onderneming van de natuurlijke persoon feitelijk gestopt zijn.

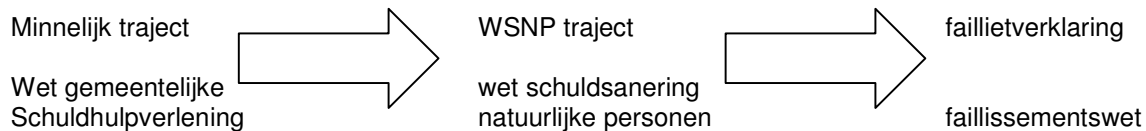
Dak en thuislozen die een aanvraag doen worden doorverwezen naar de gemeente Zwolle. Zwolle is in deze regio de centrum gemeente voor de opvang van dak en thuislozen.

⁴ Onderbewindstelling is bedoeld ter bescherming van mensen die vanwege een handicap of stoornis niet goed met hun geld kunnen omgaan. Iemand die onder bewind is gesteld, mag niet meer zelf beslissen over zijn financiële zaken. Dat wordt gedaan door een bewindvoerder die benoemd is door de kantonrechter. De kantonrechter bepaalt ook welke goederen (bijvoorbeeld spaargeld, inkomen, woning) van iemand onder bewind komen te staan. Meestal zijn dat alle goederen

4. Het proces in de schuldhulpverlening.

Met de invoering van de wet ontstaat een recht op integrale schuldhulpverlening. Dit recht ontstaat pas nadat het college de beslissing op een aanvraag heeft genomen om iemand wel of niet een aanbod te doen. Een besluit tot het doen of weigeren van schuldhulpverlening is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht.

Het proces van schuldhulpverlening loopt vanaf het moment van de eerste keer dat iemand “ rood” staat tot, in het ergste geval, de faillietverklaring van betrokkene. Het proces ziet er als volgt uit:

4.1 Minnelijk traject.

In het minnelijk traject maakt de schuldhulpverlener een inventarisatie van alle schulden en de hoogte van de schulden. Er volgt een stabilisatieperiode waarin het inkomen en de betaling van de lasten in balans moeten komen. Daarna probeert hij een akkoord te bereiken met de schuldeisers. In de praktijk is dit dat een deel van de schuld wordt betaald tegen finale kwijting van de rest van de vordering. Als alle schuldeisers akkoord zijn is het minnelijk traject gelukt. De klant betaalt gedurende een periode van 3 jaar via de schuldhulpverleningsinstelling maandelijks een bedrag aan de schuldeisers.

In Dalfsen verzorgt de GKB te Assen dit traject.

Gaat een of meerdere schuldeisers niet akkoord dan is de schuldenaar aangewezen op een WSNP traject.

4.2 WSNP traject.

Het WSNP traject is een schuldsaneringstraject. De hoofddoelstelling van de WSNP is het bieden van een “schone lei” aan de schuldenaren die te goeder trouw zijn.

De gemeente (voor Dalfsen de GKB) stelt een verzoekschrift die, met de bijbehorende stukken, wordt opgestuurd naar de Rechtbank. Er vindt een rechtszitting plaats, waarin zo nodig om aanvullende informatie wordt gevraagd. In de zitting wordt de schuldenaar uitgelegd welke verplichtingen hij heeft als hij tot de WSNP wordt toegelaten. De rechtbank spreekt uit of de schuldenaar wordt toegelaten tot de WSNP. Er geldt een termijn van 3 jaar vanaf de start van de sanering waarbij de rechter een bewindvoerder aanwijst. Zowel bij het minnelijke als het wettelijke traject is budgettering verplicht.

4.3 Faillietverklaring

Komt een WSNP-traject niet tot stand of is niet succesvol dan kan een van de schuldeisers, de WSNP-bewindvoerder of de schuldenaar zelf een faillietverklaring aanvragen. De Rechtbank neemt een beslissing. Willigt de Rechtbank het verzoek in dan verliest de schuldenaar meteen de zeggenschap over zijn vermogen. In het vonnis benoemt de rechter een curator en een Rechter-commissaris. De curator neemt het beheer over de failliete boedel over. De Rechter-commissaris houdt toezicht op de curator.

In het gemeentelijk beleid voor de schuldhulpverlening wordt de nadruk gelegd op de eerste fase, het minnelijk traject. Door te investeren in de “ voorkant” van het proces wordt voorkomen dat cliënt en schuldeisers zijn aangewezen op het WSNP- of faillissementstraject.

In het minnelijk traject is het in veel gevallen nog mogelijk om een groter deel van de schuld af te lossen dan bij een WSNP-traject of een faillissement.

Snelle actie is dus in het belang van zowel cliënt als schuldeisers. Inzet op succes is in deze fase dus belangrijk.

Ook vanuit maatschappelijk oogpunt is het gunstig snel in te grijpen. Een persoon die diep in de schulden raakt en hier niet zelf meer uitkomt, kost de maatschappij potentieel veel geld, bijvoorbeeld kosten van huisuitzetting.

5. Kwaliteit van de schuldhulpverlening

Op basis van de geformuleerde visie gaan wij in dit hoofdstuk nader in op de inhoud van het minnelijk schuldhulpverlening.

De vraag hierbij is; hoe borgen we in de gemeente Dalfsen dat dit traject consequent op een kwalitatief hoog niveau is en blijft?

Allereerst is hierbij van belang dat voor een hoge kwaliteit van de schuldhulpverlening de cliënt volledig "in beeld" is. Dat betekent dus niet alleen naar de financiële situatie van de cliënt. Deze situatie vloeit immers voort uit een bepaald gedrag. Het gedrag is de oorzaak en de financiële situatie het gevolg. Een duurzaam resultaat wordt dus niet enkel bereikt met het verbeteren van de financiële situatie. Hoe snelleresignaleerd wordt dat dit gedrag "verkeerd" is des te sneller adequate hulpverlening kan worden geboden.

Om een hoge kwaliteit te behouden stellen wij een aantal zaken voorop.

- Een laagdrempelige voorziening
- Actief wachtlijstbeheer
- Samenwerking in de schuldhulpverlening
- Regievoering
- Preventie en nazorg

5.1 Laagdrempelige voorziening.

Schuldhulpverlening wordt in Dalfsen uitgevoerd door de GKB te Assen. Aan haar is de opdracht gegeven om de diensten die samenhangen met schuldhulpverlening aan de inwoners van Dalfsen aan te bieden. Dalfsen koopt daar de producten voor schuldhulpverlening in. De GKB had wekelijks een zitting in Dalfsen waar het intake gesprek en vervolg gesprekken plaatsvinden.

In het kader van het pilot project " voortraject schuldhulpverlening" is dit veranderd. Dit pilot project wordt uitgevoerd door Humanitas. In dit project verzorgt Humanitas de intake, zorgt samen de cliënt voor een overzicht van alle schulden en inkomsten en zorgt ervoor dat inkomsten waarop cliënt aanspraak heeft worden verzilverd. Maakt een plan van aanpak, waarna een compleet dossier wordt overgedragen aan de GKB. De GKB start daarna het reguliere schuldbemiddelingstraject. Humanitas doet deze activiteit zoveel mogelijk via een huisbezoek.

Met dit project verwachten wij dat:

6. voorkomen wordt dat er schuldhulpverleningstrajecten worden gestart die niets opleveren en
7. er minder uitval is in het aanmeldingstraject.

Hiermee denken wij een besparing te bereiken op de gemeentelijke kosten voor schuldhulpverlening.

Overigens voert Humanitas dit project deels met vrijwilligers uit.

De overeenkomst die de gemeente heeft met de GKB te Assen wordt voortgezet.

5.2 Actief wachtlijstbeheer

Een snelle dienstverlening aan de cliënt betekent een minder grote schuldenlast. In de nieuwe wet wordt een maximale wachttijd van 4 weken voorgeschreven. Dat wil zeggen dat er binnen vier weken na de eerste melding van de cliënt een intake gesprek moet plaatsvinden.

Zoals aangegeven wordt de intake door Humanitas verzorgd, dit in het kader van het pilot project.

Met Humanitas zijn afspraken gemaakt om binnen de periode van 4 weken het eerste intakegesprek te laten plaatsvinden.

Indien er sprake is van bedreigende schulden (crisis situatie) heeft de regering een maximale wachttijd van 3 werkdagen vastgesteld. Met de GKB is de afspraak gemaakt dat bij een crisis situaties zij binnen 3 werkdagen de intake verzorgen en zij het verdere schuldhulpverleningstraject verzorgen. Van een crisis situatie is sprake als de datum van woningontuiming en of het afsluiten van nutsvoorzieningen al is vastgesteld op het moment dat de cliënt zich voor de 1^e maal meldt.

Via managementrapportages van zowel de GKB en Humanitas wordt Dalfsen geïnformeerd over de datum van 1^e melding en datum van het intakegesprek.

5.3 Samenwerking in de schuldhulpverlening.

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening legt gemeenten een zorgplicht op. De gedachte van de wetgever daarbij is dat de gemeente bij uitstek in staat is om de schuldhulpverlening integraal op te pakken vanwege haar expertise op aansluitende terreinen als werk en inkomen, maatschappelijke ondersteuning etc.

De integrale benadering is gericht op het voorkomen van nieuwe schulden, het stabiliseren van de bestaande schuldensituatie en een gedragsverandering, zodat een duurzaam resultaat geboekt kan worden.

Daarnaast willen wij investeren in afspraken met ketenpartners voor een eerdere signalering van slecht betalingsgedrag. Ketenpartners krijgen diverse signalen binnen over de financiële situatie van hun eigen klanten. Soms omdat de klant niet betaalt (woningbouwstichting, nutsbedrijven, zorgverzekeraars etc). Soms uit een hulpverlenende rol (het algemeen maatschappelijk werk, welzijnsorganisaties etc).

Het gaat hierbij wel om privacy gevoelige informatie van klanten in een schuldsituatie. Of er gebruik kan worden gemaakt van dergelijke signalen is onzeker.

Overigens is voor nutsbedrijven wettelijk geregeld dat zij de gemeente informeren over betalingsachterstanden, alvorens zij mogen afsluiten. Met de woonstichting de Vechthorst zijn ook concrete afspraken gemaakt over problematische huurachterstanden.

De periode 2012- 2014 willen wij benutten om met de ketenpartners om tafel te gaan. Als zij medewerking willen verlenen kan de gemeente invulling geven aan een pro-actieve benadering van de cliënt. Op deze wijze stimuleren wij het gebruik van de schuldhulpverlening.

Ketenpartners kunnen hun klanten wijzen op de mogelijkheden die de gemeente/ GKB heeft te bieden. Verder kan de ketenpartner de cliënt actief benaderen of hij ermee instemt dat de schuldhulpverlener vrijblijvend telefonisch contact opneemt.

Meldpunt schuldhulpverlening.

Wij zien deze invulling als een alternatief voor het toegezegde meldpunt schuldhulpverlening.

Een meldpunt schuldhulpverlening waar een inwoner (anoniem) kan aangeven of iemand, in zijn beleving, in een problematische schuldensituatie verkeert, heeft ook te maken met privacy. Cliënt is op geen enkele manier gehouden informatie te verstrekken aan het meldpunt.

Samenwerking in de keten is naar ons oordeel een beter alternatief.

5.4 Preventie en nazorg.

Integrale schuldhulpverlening bevat ook activiteiten gericht op preventie om problematische schulden te voorkomen.

Doel van preventie is:

- Problematische schuldsituaties zoveel mogelijk voorkomen
- Zicht te geven op de “ins en outs” van een gezonde financiële huishouding
- Bewustwording creëren over slecht betalingsgedrag en of een overmatig uitgavenpatroon.
- Zicht te geven op en bewustwording te creëren over de eigen mogelijkheden om de financiële situatie te verbeteren / adequaat te beheersen

In het kader van preventie verzorgt Humanitas het project thuisadministratie. In dit project worden deelnemers, met behulp van vrijwilligers, ondersteund bij het op orde brengen en houden van hun financiële administratie en op die manier buiten de schuldhulpverlening te houden.

De kosten van dit project dragen de woningstichting de Vechthorst en de gemeente ieder voor 50%.

Beide partners melden klanten aan voor dit project.

Met de woningstichting en Humanitas wordt binnenkort het overleg geopend over de voortzetting van dit project.

Nazorg.

Nazorg is cruciaal om te voorkomen dat klanten een terugval krijgen en opnieuw een (duur) traject moeten doorlopen.

Het project thuisadministratie kan hiervoor worden ingezet. Cliënt wordt dan een jaar lang ondersteund om zijn financiën op orde te houden.

Krijgt een cliënt binnen een jaar geen terugval dan is hij doorgaans voldoende zelfredzaam.

Uit de praktijk blijkt dat er een groep mensen is die langdurig dan wel permanent een vorm van budgetbeheer nodig heeft om niet opnieuw in een problematische financiële situatie terecht te komen. Samen met vrijwilligersorganisaties willen wij in 2013 een project hiervoor opzetten.

Educatie bevordert de zelfredzaamheid van kwetsbare groepen. Daar waar mensen nog leerbaar zijn kan hun zelfredzaamheid op het terrein van financiën en schulden worden vergroot met een educatief aanbod. Met Landstede worden in 2012 afspraken gemaakt om, binnen het educatiebudget, trainingen op dit onderdeel te verzorgen.

5.5 Regievoering.

De nieuwe wet schrijft niet alleen een integrale aanpak van de schuldhulpverlening voor maar verwacht ook van de gemeente dat zij de coördinatie van de integrale aanpak van de schuldhulpverlening op zich neemt. Als regisseur legt de gemeente procesmatig vast hoe zij de voortgang van het proces stimuleert en bewaakt.

De integrale benadering in de keten is nog in ontwikkeling. Uitgegaan wordt daarom van een groeimodel. Met alle ketenpartners maken wij in deze beleidsperiode afspraken over de wijze van informeren en uitvoering geven aan de gemeentelijke beleidsregels.

Dalfsen heeft gekozen voor het uitbesteden van de schuldhulpverlening aan de GKB. In de overeenkomst zijn afspraken gemaakt over de aard van de te leveren diensten en de te leveren informatie en de te behalen resultaten.

Doordat de uitvoering op afstand staat is de regievoering beperkter. De regierol op klantniveau ligt bij de GKB.

De regie van de gemeente is gericht op:

- Het naleven van de doelstellingen
- Sturing naar aanleiding van de management informatie op genoemde doelstellingen
- Het opstellen van werkafspraken en werkprocessen en het toezien op de naleving daarvan
- Het tot stand brengen en onderhouden van een netwerk ten behoeve van een meer integrale uitvoering.
- Periodiek overleg met de schuldhulpverlener

5.6 Borging van kwaliteit.

De vereniging voor Schuldhulpverlening en Sociaal Bankieren vormen samen de branchevereniging NVVK (Nederlandse vereniging voor volkskrediet). De branchevereniging heeft 3 gedragscodes geformuleerd.

- De Gedragscode Schuldregeling. Deze regeling is breed geaccepteerd als de basis voor schuldenregelingen in Nederland. Deze code regelt onder meer het 120 dagen model (maximale duur traject) en het financieel beheer. De gedragscode is bindend voor alle NVVK-leden en beschrijft de te volgen werkwijze voor alle stappen in het proces van schuldregelingen
- De Gedragscode budgetbeheer; Deze code geeft een beschrijving van het product en het proces voor budgetbeheer.
- Gedragscode sociale kredietverlening; deze code regelt de werkwijze van NVVK leden voor het verstrekken van kredieten.

De gedragscodes zijn erkend door zowel de VNG als door de rechtbanken in Nederland. Dit laatste is van belang wanneer een schuldenaar aanspraak wil maken op de WSNP.

De GKB te Assen is lid van de NVVK en werkt dus volgens bovenstaande codes.

6. Financiën

Schuldhulpverlening is een kostbaar proces met veel arbeidsintensieve stappen. De financiële problemen worden in kaart gebracht, een oplossing uitgewerkt, gevolgd door een traject van gemiddeld drie jaar waarin begeleiding en ondersteuning van de cliënt noodzakelijk blijft.

Het Rijk constateert dat de maximale kosten die deze wet met zich meebrengt beperkt zijn. Bovendien is er, naar het oordeel van het Rijk, sprake van inverdieneffecten door extra inzet op preventie, het voorkomen recidive en nazorg. Daarnaast zijn er, volgens het Rijk, financieel positieve effecten op aanverwante gemeentelijke taakgebieden (bijzondere bijstand, re-integratiekosten, huisuitzettingen). De financiële consequenties van deze inverdieneffecten kan het Rijk (nog) niet kwantificeren.

Bovendien hebben veel gemeenten de afgelopen jaren al fors geïnvesteerd in de schuldhulpverlening en voldoen een groot aantal gemeenten al aan de huidige wettelijke eisen. De regering heeft uitgesproken dat het niet de bedoeling is om structureel extra financiële middelen ter beschikking te stellen.

Het aanbieden van schuldhulpverlening brengt kosten met zich mee voor de gemeente door het inkopen van schuldhulptrajecten en inzet eigen personeel.

Bovendien is het aantal hulpvragen de laatste jaren toegenomen. Verwacht wordt dat dit in de toekomst nog verder zal toenemen.

Voor de nieuwe integrale aanpak geldt dat dit leidt tot extra kosten door de investeringen in preventie en nazorg en het ondersteunen van de samenwerking binnen de zorgnetwerken.

Anderzijds is de verwachting dat de kosten worden gedrukt door een efficiëntere integrale uitvoering, meer sturing op resultaten, de inzet op preventie en daarmee korter durende hulp en het voorkomen van recidive.

Het maatschappelijk rendement van een investering in de schuldhulpverlening is echter moeilijk in concrete resultaten uit te drukken.

Wel blijkt uit een onderzoek van Regioplan en Hogeschool Utrecht blijkt dat iedere euro die in de schuldhulpverlening wordt gestoken minimaal € 1.70 bespaart. (besparing op maatschappelijke kosten, zoals kosten huisuitzetting, sneller re-integreren op de arbeidsmarkt, maatschappelijk actief, etc)

Wanneer er sprake is van multiproblematiek moet het rendement en de baten gedeeld worden met inzet op andere beleidsterreinen. De concrete financiële rendement cijfers worden daardoor nog minder inzichtelijk.

6.1 Financiële bijdrage van de klant.

In de Wet op consumentenkrediet is een verbod op schuldbemiddeling tegen betaling opgenomen. Voor een aantal partijen, waaronder gemeentelijke kredietbanken, gemeenten, advocaten, curatoren etc, is een uitzondering gemaakt. Voor het algemene deel van de schuldhulpverlening wordt dan maximaal 9%, met een maximum van € 50,- per maand, van het aflossingsbedrag als vergoeding voor de schuldhulpverlening gerekend. Deze bijdrage komt ten laste van de schuldeisers (minder aflossingscapaciteit). Het aflossingsbedrag wordt zodanig vastgesteld dat de cliënt daarnaast de vaste lasten kan betalen, het zogenoemde "vrij te laten bedrag".. Dit betekent dat een eventuele eigen bijdrage voor de cliënt voor het inkomensbeheer betaald moet worden van het vrij te laten bedrag. Het " inkomen" van cliënt daalt daardoor onder de norm van de beslag vrije voet (90% van de bijstandsnorm). Omdat het hier gaat om noodzakelijke kosten van het bestaan bestaat in de meeste gevallen recht op bijzondere bijstand. Voor de gemeente levert het vragen van een eigen bijdrage dus geen of maar een zeer beperkt financieel voordeel voor de gemeente op en wegen niet op tegen de uitvoeringskosten.

Bovendien is in de gedragscode van de NVVK opgenomen dat het vragen van een bijdrage gedurende het schuldhulpverleningstraject niet is toegestaan.

6.2 Gemeentelijke bijdrage

Het vorig kabinet heeft vanwege de economische crisis extra middelen beschikbaar gesteld om ook in economische zware tijden extra aandacht te kunnen geven aan problematische schuldensituaties.

Er zijn over de jaren 2009 tot en met 2011 extra geïmplementeerde middelen verstrekt. Voor Dalfsen ging het hierbij om een bedrag van € 48.190.

Deze gelden zijn ingezet voor preventieactiviteiten. Zo wordt met dit budget het project thuisadministratie gefinancierd. Het restant is ingezet voor het pilot-project Voortraject schuldhulpverlening.

Beide trajecten hebben tot doel om minder mensen in te laten stromen in de schuldhulpverlening waarbij zij worden ondersteund om financieel zelfstandig te worden.

In de gemeentebegroting is een bedrag opgenomen voor schuldhulpverlening door de GKB. Voor 2012 is dit een bedrag van € 83.000,-. Afhankelijk van het aantal aanmeldingen bij de GKB wordt dit bedrag bij de voorjaarsnota en najaarsnota zo nodig aangepast (verhoogd).

Met dit budget voor schuldhulpverlening verleent de GKB materiële schuldhulp aan inwoners van de gemeente Dalfsen. Deze uitgaven zijn de afgelopen jaren (fors) gestegen. Naast de normale prijsindex is de belangrijkste oorzaak hiervan de groei van het aantal aanvragers. Om in de toekomst deze groei te beperken is gestart met het pilot project "voortraject schuldhulpverlening".

Resumerend:

GKB Assen: geraamde kosten schuldhulpverlening over 2012	83.000
Humanitas: aandeel Dalfsen project thuisadministratie: periode 2010 t/m 2012	37.690
Humanitas pilot project "voortraject schuldhulpverlening" 2012	24.925
Extra Rijksmiddelen schuldhulpverlening 2009 t/m 2011	48.276
Voortraject schuldhulpverlening: besparing door minder instroom	16.200
Gemeentelijke middelen 2012 voor schuldhulpverlening	81.139

Uit het hiervoor genoemde onderzoek van Regioplan en Hogeschool Utrecht blijkt dat in het voortraject (preventie) en na-traject (nazorg) nog "winst" te behalen valt.

In het voortraject door de instroom te verbeteren en daardoor te voorkomen dat mensen hulp krijgen die niets oplevert of niet nodig was. (Voortraject Schuldhulpverlening). In het na-traject door, in een aantal gevallen, permanente ondersteuning om de financiële administratie op orde te houden.

In de begroting is hiervoor geen structureel budget opgenomen.

Vanaf 2013 willen wij hiervoor structureel € 25.000 op jaarbasis in de begroting opnemen. Met dit bedrag kan het project thuisadministratie worden voortgezet, mits ook de woonstichting De Vechthorst blijft meedoen, kunnen initiatieven worden ontwikkeld voor permanente ondersteuning en incidentele preventie activiteiten.

Via de voorjaarsnota en najaarsnota wordt u geïnformeerd over de activiteiten die uitgevoerd gaan worden.